

RİDEF Taramaları

Sınıf Öğretmeni/Şube Rehber Öğretmeni RİDEF formları aşağıdaki risk koşullarına yönelik değerlendirme yapmanızı istemektedir:

Risk alanları:

1. Öğrencinin akademik durumu
2. Ailenin ekonomik durumu
3. Aile durumu (yapısı..)
4. Ebeveynlik kapasitesi
5. Öğrencinin gelişimi

RİDEF'in ana amacı çocuklar ile sınıfta uzun süreli ilişki kurarak çocukların hayatında önemli bir rol oynayan sınıf öğretmenlerinin çocuk ile ilgili edindiği izlenimleri sistematik bir şekilde değerlendirmesine yardımcı olmaktır. Özellikle ilkökul düzeyinde sınıf öğretmenin hem çocuk hem de velisi ile yakın temas içinde olması, çocuğun gelişimini çevreleyen koşullara dair bir fikir edinmesi son derece önemlidir. Velinin işbirliği yaptığı çocukların okuldan daha fazla faydalanabildiği, okula en başından aidiyetinin yüksek olması için olumlu zeminin sağlandığı gözlemlenebilir. Bu noktada ev ziyaretleri de hem öğrenci-veli-öğretmen üçgeninin güçlenmesine katkı sağlar, hem de çocuğun ve ailesinin yaşam koşullarına dair daha net bilgi edinmek açısından önemli bir kaynak olur. Ev ziyareti sonrasında çocuk ve veli, sınıf öğretmeni tarafından önemsendiğini hisseder ve gerekli işbirliği açısından yol katedilmiş olur.

İlkokul düzeyinde RİDEF tarama formu, sınıf öğretmenin hem öğrenciyle, hem de velisiyle kurduğu uzun soluklu temas sayesinde oluşturduğu GÖZLEMLERİ ve ÖĞRENCİ YA DA VELİSİNDEN EDİNDİĞİ BİLGİLER doğrultusunda doldurulacak bir araçtır. Bu formdaki sorular KESİNLİKLE VELİYE OKUNMAZ, VELİYE KENDİSİNİN DOLDURMASI İÇİN ELİNE VERİLMEZ. Dolayısıyla, bu soruların özellikle GÖZLEME DAYALI olanları için sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini sınıf içindeki ve sınıf dışındaki hallerini olabildiğince izleyerek, çocuğun özelliklerini takip ederek değerlendirmesi istenmektedir.

RİDEF sorularının bazıları veliden zaman içinde edinilen bilgiye ve bu bilginin tutarlılığına ilişkin gözlemlere dayanarak doldurulmalıdır. Örneğin, ailenin ekonomik koşulları hakkında hem veli durumlarını özetleyen bilgi sunabilir, hem de öğrencinin kıyafeti, eşyaları bu bilginin doğru olabileceğine dair ipuçları verir. Bazen ise, veliden alınan bilgi ile öğrencinin genel görüntüsü açısından bir tutarsızlık gözlemlenebilir. Bu tür tutarsızlıkların daha önemli bir gerçeğin sinyali olup olmadığı zaman için gözlemler sayesinde değerlendirilebilir.

Gözlem açısından nelere dikkat etmek gerekir:

- Çocuğun genel davranışsal, duygusal ve bilişsel özellikleri zaman içinde tekrar eder. Bu tekrar eden özellikler çocuğun içinde bulunduğu gelişimsel evre ile ilgili yeti gelişimi hakkında bize ipuçları verir. Hemen her yetinin zaman içinde geliştiği düşünüldüğünde çocuğun özellikle aşağıdaki alanlarda akranlarına göre ne düzeyde olduğunu gözlemlemek önemlidir:

- *İletişim becerisi düzeyi* (çocuğun nasıl, ne zamanlar, ne tür konularda başkalarıyla iletişime girdiği, kendini nasıl ifade ettiği gibi)
- *Duygusal gelişim* (duygularını farketme, ayırt edebilme, tanımlayabilme, olumsuz duyguları denetleyebilme gibi. Ayrıca özellikle kontrol etmekte zorlandığı duyguları farketmek önemlidir)
- *Davranış kontrolü gelişimi* (dürtülerini belli oranda kontrol edebilme, erteleyebilme, davranışlarını ve dikkatini toparlayabilme, yönlendirme alabilmesi, hata yaptığında ya da bir şeyi yapamadığı/anlamadığı zaman hemen morali bozulup vazgeçiyor mu yoksa ısrar edip konu üzerinde durmayı becerebiliyor mu gibi)
- *Akranlarla ilişki kurabilme yetisi* (akranları ile oyun oynayabiliyor mu, oyun oynarken kurallara uyabiliyor mu, paylaşabiliyor mu, başka çocuklar tarafından dışlanıyor mu, başka çocuklar tarafından varlığı pek farkedilmeyen bir çocuk mu, çok sık kavga ediyor mu, başka çocuklar onu seviyor gibi gözüküyor mu gibi sorulara verilen cevaplar önemlidir)
- *Aile ile yakınlık düzeyi, güvende hissetme düzeyi* (velisi ile birlikteyken aralarında olumlu bir ilişkinin varlığı gözlemlenebiliyor mu (özellikle çocuğun beden dili velinin yanında ondan çekiniyor, korkuyor, uzak hissediyor gibi mi)

Gözlem açısından önemsenmesi gereken başka noktalar ise şunlardır:

- Çocuğun davranışında, görünüşünde ya da duygusal tepkilerinde bariz ve olumsuz bir değişim gözlemleniyorsa, büyük olasılıkla çocuk yaşadığı bir olaya ya da değişime ilişkin zorlandığını yansıtıyordur. Özellikle ani değişimler yakın dönemde yaşanmış ve çocuğun taşımakta zorlandığı durumlara işaret ediyor olabilir. Bazen bu değişim normalde derslerle oldukça ilgili ve başarılı bir öğrencinin derslerden koptuğunu yansıtmasında görülebilir.
- Çocukların her yetileri aynı derecede gelişmemiştir. Bu son derece normaldir. Ancak, çocuğun yetilerinin düzeyleri arasında çok ciddi farklar var ise bu durum belli alanlarda çocuğun zorlandığını/zorlanabileceğini düşündürmelidir ve gelişimsel ya da öğrenme bozukluğuna ilişkin bir sinyal olabilir. Dolayısıyla, daha derinlemesine inceleme yapılabilmesi için okul rehberlik birimine ya da RAM'a yönlendirilmesi uygun olacaktır.

Öğrencinin Akademik Durumu

Bu alanda beş temel soru bulunmaktadır. Bu sorular iki ana noktaya

odaklanmaktadır: *Akademik başarısızlık ve algısal/psikolojik sorunlar nedeniyle dersleri takip edememek*

Akademik başarısızlık çocuğun okulla bağlarını azalttığı, devamsızlıkla ilişkili ve okul terkine yol açabilen bir sorun olduğu ortadadır. Aynı zamanda başarısızlık çocuğun genel psikososyal ve duygusal gelişimi açısından da önemli bir risk faktörüdür. Bu yüzden, çocukların başarı durumunu takip etmek sadece öğretim ile ilgili olmayıp, onların psikososyal gelişimleri açısından da önemlidir.

(GÖZLEM) Bu yılki okul başarısı sınıf ortalamasına göre nasıldır?

☐ Çok üzerinde ☐ üzerinde ☐ ortalamanın altında ☐ ortalamanın çok altında

(GÖZLEM + BİLGİ) Bu yılki başarısı geçen yıla göre nasıldır?

☐ 1. Sınıf öğrencisi ☐ aynı ☐ yükseliş var ☐ düşüş var

(BİLGİ) (e-okul) Geçen yılki geçme notu nedir?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

(BİLGİ) (e-okul) Geçen yıllar içinde sınıf tekrarı/sınıfta kalma var mı?

☐ yok ☐ Bir kez ☐ Birden fazla kez

(GÖZLEM) a. Öğrenci dersleri takip edebiliyor mu?

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

(GÖZLEM) b. Algılamada gerilik ve zihinsel yetersizlik var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

(GÖZLEM) c. Dersleri takip edemiyorsa bunun nedeni sizce hangisidir?

☐ Algılamada gerilik yok fakat düzenli ders çalışmama yüzünden takip edemiyor
☐ Algılamada gerilik yok fakat psikolojik sorunlar ya da davranış sorunlarından dolayı dersleri takip edemiyor

Bu sorular çocuğun eğitimdeki başarısız olma riskini erken dönemde yakalamayı ve gerekli eğitim destekleri ile ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bu tür sorulara yüksek riskli cevaplar verildiğinde çocuğa okula sunulabilecek EĞİTİM DESTEĞİ çalışmaları düşünülmelidir.

Ailenin Ekonomik Durumu

Ailenin ekonomik koşullar doğrudan ve dolaylı olarak çocukları olumsuz etkileyebilir. Ekonomik kaygılar yüzünden stres altındaki ebeveynler çocukları ile diledikleri kadar çok ilgilenemeyebilir, çocukları ile daha olumsuz ton içeren bir ilişkileri olabilir. Ayrıca yüksek maddi yoksunluk içinde yaşayan bir çocuğun en temel gereksinimleri de karşılanamayabilir. Bu yüzden ebeveynlerin çalışma durumu, aileye destek için aynı/nakdi bir seferlik/düzenli yardım alma durumu genelde aileden kolaylıkla öğrenilebilecek bilgilerdir. Evde kalabalık bir nüfusun yaşaması ve göç/yoksul bir mahallede oturma ekonomik açıdan genel göstergelerdir. Ailenin ekonomik koşullarını en somutta belirlemeye çalışan soru ise ailenin temel gereksinimlerini karşılayabilme düzeyidir. Bu amaçla eve giren gelir ile aile barınma (kira), ısınma, gıda ve temel giyecek gereksinimlerini ne derece karşılayabildiği ailenin içinde bulunduğu yoksulluğu tanımlayabilir. Eğer bir evde her dört temel gereksinim alanını karşılamaya yetecek gelir yok ise, bu

aile son derece yüksek risk altındadır ve mutlaka sosyal yardımlardan faydalanması gerekmektedir. Dolayısıyla bu sorunun doğru cevabına erişmek için öğretmen hem kendi gözlemlerini, hem de çocuğun velisi ile yaptığı görüşmelerde aldığı bilgiyi değerlendirir.

(BİLGİ) Babanın çalışma durumunu yandaki ifadelerden hangisi en iyi tanımlamaktadır?

- ☐ Ücretli/maaşlı ☐ İşveren ☐ Kendi hesabına çalışıyor ☐ Emekli ☐ Yevmiyeli çalışıyor
☐ Ücretsiz aile işçisi ☐ Düzensiz çalışma ☐ Çalışmıyor ☐ Baba vefat etmiş
☐ Babanın aile ile teması yok, aile gelirine katkısı yok

(BİLGİ) Annenin çalışma durumunu yandaki ifadelerden hangisi en iyi tanımlamaktadır?

- ☐ Ücretli/maaşlı ☐ İşveren ☐ Kendi hesabına çalışıyor ☐ Emekli ☐ Yevmiyeli çalışıyor
☐ Ücretsiz aile işçisi ☐ Düzensiz çalışma ☐ Ev hanımı ☐ Anne vefat etmiş
☐ Annenin aile ile teması yok, aile gelirine katkısı yok

(BİLGİ) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi ailenin herhangi bir kurumdan aynı veya nakdi yardım alma durumu yansıtmaktadır?

- ☐ İhtiyacı olmamış, almamış ☐ Bir kerelik aynı yardım alınmış ☐ Bir kerelik nakdi yardım alınmış
☐ Düzenli aynı yardım (kömür vb) alınıyor ☐ Düzenli nakdi yardım (ŞEY, SYDV) alınıyor
☐ İhtiyaç olduğu halde hiç alınmamış/alınmıyor

(GÖZLEM + BİLGİ) Ailede temel gereksinimler karşılanabiliyor mu?

Aşağıdaki dört temel gereksinim alanından kaç yeterli düzeyde karşılanamıyor?

1. barınma (kira gibi),
2. ısınma,
3. yiyecek alımı,
4. giyecek alımı

Ailenin en az üç temel gereksinim alanını karşılamada zorlanması ciddi bir yoksulluk içinde olduğunu gösterir.

- ☐ hepsi karşılanıyor ☐ 1 alan ☐ 2 alan ☐ 3 alan ☐ 4 alan

(BİLGİ) Oturduğu mahalle göç alan ve/veya yoksul bir yer mi?

- ☐ Hayır ☐ Kısmen ☐ Evet

(BİLGİ) Öğrenci dışında evde kaç kişi yaşıyor?

Öğrenci dışında evde sürekli yaşayanları hesaba katın. "Ev" ile hane kastedilmektedir.

- ☐ 1 ☐ 2-3-4 ☐ 5-6 ☐ 7 ve daha fazla

Aile yapısı:

Çocukların aile özellikleri belli durumlarda zorlayıcı koşulların varlığına işaret edebilir. Çocukların temel bakımının kimin tarafından üstlenildiği ve özellikle çocuk kendi ebeveynler ile birlikte yaşamıyorsa, ona bakım veren kişinin koşulları, çocuğa ne düzeyde uygun ve sürdürülebilir bir bakım verebildiği değerlendirilmelidir. Aynı zamanda aile yapısındaki değişimler (ayrılma, boşanma, terk, üveylik gibi değişimler ya da ebeveyn kaybı) önemsenmesi gereken bir noktadır. Bu tür değişimler hem çocuk için hem de aile için ciddi bocalamaları getirebildiği için bu değişim süreçlerine uyum sağlamada çocuğa ve aileye yönelik danışmanlık son derece faydalı olabilir. Bu yüzden, aile yapısındaki değişimler farkedilip, gerekli yönlendirmeler ile danışmanlık sağlanması planlanmalıdır. Aile içi şiddete tanıklık etme, çocuğun hem kendisi için hem de ebeveyni için güvenlik algısını zedelediği gibi, zihnini de korku ile meşgul eder. Bu kaygı ile bir çocuğun sağlıklı başetmesi neredeyse imkansızdır. Bu tür durumlarda

mağdur olan ebeveynin kendini ve çocuklarını şiddetten koruyabilmesi için varolan koruyucu mekanizmalardan haberdar olması gerekmektedir. Sığınma evi bilgisi, bu konuya yönelik danışmanlık hizmetlerine erişim son derece kritiktir. Aile içinde şiddetin varlığı ne çocuk açısından ne de şiddete maruz kalan ebeveyn açısından kolay dile getirilen bir konu değildir. Çoğu kadın ve çocuk ev içi şiddete ilişkin durumlarını saklama eğilimindedir. Bu tür durumlarda eğer çocuk ya da velisi şiddete ilişkin doğrudan bir bilgi sunmuyor ancak dolaylı olarak konuyu ilişkin ipuçları veriyor ise bu konuda onlara yardımcı olunabileceğini aktararak, konuyu daha doğru bir şekilde ele alması için okuldaki rehber öğretmene yönlendirme gerekmektedir. Özellikle şiddete maruz kaldığını belirten ya da dolaylı olarak ima eden ebeveynlere gidebilecekleri kaynakları aktarmak çok önemli bir noktadır.

Son olarak, ailenin son bir yıl içinde yaşamış olduğu ölüm, hastalık süreci, iflas, işten çıkarılma, iş bulamama, ebeveynlerden birinin evi terk etmesi gibi travmatik olaylar aileni işleyişini oldukça sarsabilir. Bu tür durumlarda aileye danışmanlık desteği çok işlevsel olabilir. Yine, böyle bir durumun varlığı anlaşıldığı zaman vakit kaybetmeden ailenin koşullarını ve ihtiyacını daha iyi anlamaya çalışarak gerekli danışmanlık hizmetlerine yönlendirme yapılması çocuğun yaşayabileceği olumsuzlukları en aza indirmek için etkin bir yoldur.

(BİLGİ) Öğrenci kiminle yaşıyor? *Şu anki durumu ve çoğunlukla yaşadığı yeri göz önüne alarak yanıtlayınız. Öğrenci YİBO'da okuyorsa, okul dışında kiminle yaşıyor?*

() Anne ve babayla () Anne, babayla ve yakın akraba veya başka bireyler () Sadece anneye () Sadece babayla () Anne ve üvey baba () Baba ve üvey anne () Yakın akraba (abla, ağabey, büyükanne, büyükbaba, teyze, amca, dayı, hala vb) () Yurt, kurum (Aile ve Sosyal Politikalar İl Mdr, özel yurt ve pansiyonlar) () Başka bir aileyle () Ev arkadaşlarıyla

(BİLGİ) Anne ve babası beraber yaşıyor mu?

Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar seçeneği, medeni durumlarındaki değişikliği; farklı yerlerde yaşama seçeneği ise fiziken anne ve babanın ayrı olduğu durumları belirtmektedir.

() Beraber yaşıyorlar () İş yüzünden farklı yerlerde yaşıyorlar () Boşanmış/ ayrılmışlar () Çoklu birliktelik var () Ebeveynlerden biri vefat etmiş

(GÖZLEM + BİLGİ) Aile içinde çatışma ve/veya şiddet var mı?

Aile içinde sık sık küslük, sözlü tartışma veya fiziksel kavga yaşandığına ilişkin gözlemlerinizi var mı? Ebeveynler arası veya ebeveyn ile çocuk arası çatışma kastedilmektedir. Kardeşler arası çatışma değerlendirme dışında tutulmalıdır

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM + BİLGİ) Öğrencinin ailesi içinde yakın zamanda travmatik bir yaşantı olmuş mu?

Son 1 yılda aile içinde ölüm, ekonomik durumda çok ciddi değişiklik (işten çıkma, iflas gibi), ebeveynlerden birinin aileyi terk etmesi veya çok ciddi bir hastalık teşhisinin olması ailenin zorluk yaşadığını ve desteğe ihtiyacı olabileceğini düşündürür.

() Hayır () Evet

Ebeveynlik Kapasitesi:

Ebeveynlik kapasite bölümündeki soruların çoğunluğu öğretmenlerin hem çocuk hem de ebeveynin çocuk ile kurduğu ilişkiye yönelik gözlemleri üzerine kurulmuştur. Ebeveynlerin çocuk ile yeterince ilgilenip ilgilenmediği özellikle bu tür ilgisiz davranışların tutarlı bir şekilde devam etmesi açısından öğretmen tarafından gözlemlenebilir öğeler taşır. Aşağıda belirtilen sorular kapsamında

belli gözlem noktaları verilmiştir. Bu noktalar sorulara ilişkin tüm durumları kapsamamakta olup, temel gözlemler açısından ele alınıp, öğretmenin başka gözlemleri ile harmanlanmalıdır. Dolayısıyla, öğretmenlerin buradaki şıklar dışında ebeveynlerin çocukları ile sağlıklı bir şekilde ilgilenmediklerin ilişkin gözlemleri bulunabilir. Bu gözlemlere dayanarak sorulara cevap vermek yardımcı olacaktır. Bu alanda ele alınan konular ebeveynlerin çocukların sunduğu destek ve gözetimdir. Ayrıca, ihmale ilişkin bulguların da olabildiğince erken dönemde tespit edilmesi ve gerekli yönlendirmeler ile ortadan kaldırılmaya çalışılması çocuğun gelişimi açısından kritik önem taşır. İhmal, destek ve gözetim eksikliği genelde bir seferlik bir konu olmayıp, süregelen bir doğaya sahiptir. Bu bakımdan da çocuk süreklilik arz eden bir risk durumu altındadır.

Bazı veliler eşlerinin ya da kendilerinin tanı almış psikiyatrik bir sorunlarının olduğunu öğretmene iletebilirler. Bu tür durumlarda önemli olan belli noktalar vardır. Birincisi, kişinin yeterli düzeyde doktor kontrolünde olup olmadığı, ikinci ise çocuğun bu koşullar doğrultusunda evdeki yaşamı açısından atılması gereken başka koruyucu/önleyici adımların olup olmadığıdır.

Çocukların yeterince ebevnlik alamadığını gösteren bir başka konu da ebeveynlerin çocuğun eğitimine ilişkin taşıdığı tutumdur. Çocuğunun eğitimi, bu konudaki gereksinimleri ile ilgilenmeyen ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerinden kopmaları, başarısız olmaları ya da doğru zamanda gerekli desteği bulamamaları ciddi açmazlar getirebilir. Dolayısıyla bu konuda ebeveynlerin tutumuna ilişkin bir gözlem sorusu ile bilgi almayı içeren başka bir soru olan aile içinde bir başka çocuğun eğitimden kopuk kopmadığı ya da hiç başlamamış olması bu alandaki iki temel risk faktörünü göstermektedir.

Son olarak, ailede yoksulluk ya da istismar yüzünden bakım verilemediği için bir başka çocuğun herhangi bir nedenden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı bir kurumda bakım altına yerleştirilmiş bir çocuğun bulunduğu bilgisi ebeveyn tarafından öğretmene iletilmiş ise, bu nokta ailedeki diğer çocukların bakım ihtiyaçlarının şu anda ne denli karşılanabildiğini düşünmek açısından bir uyarı niteliğindedir. Ayrıca, ailenin ihtiyacı olan aile danışmanlığı ya da aile eğitimleri gibi hizmetlere yönlendirilmeleri açısından da değerlendirilebilecek bir konudur.

(GÖZLEM) Sizce ebeveynin öğrenciye sunduğu destek yeterli mi?

Aşağıdaki ifadelerle benzeyen durumlar gözlemleniyorsa ebeveyn desteğinin yetersiz olduğu düşünülebilir:

- Öğrenci ailesinden yardım, destek ya da öneri alamıyorsa
- Öğrenci ailesini yanında hissetmiyorsa
- Ailesi tarafından önemsenmediğini veya dışlandığını hissediyorsa
- Ebeveyn öğrenciye karşı olumsuz davranışlar sergiliyorsa (hakaret vb)

() Evet () Kısmen () Hayır

(GÖZLEM) Sizce ebeveyn(ler) öğrenciye yeterli gözetim sağlayabiliyor mu?

Aşağıdaki ifadelerle benzeyen durumlar gözlemleniyorsa ebeveynin yeterli gözetim sağlayamadığı düşünülebilir:

- Aile öğrencinin gün içinde nerede ve kiminle olduğunu bilmiyorsa
- Aile öğrencinin arkadaşlarının kim olduğunu bilmiyorsa
- Aile için öğrencinin nerede olduğunu bilmek önemli değilse

() Evet () Kısmen () Hayır

(GÖZLEM) Öğrencinin ebeveynleri tarafından ihmal edildiğini gösteren bulgular var mı?

İhmal, çocuğun sağlığı, fiziksel, duygusal ve psikolojik gelişimi için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması durumudur. Bu kapsamın içine çocuğun eğitim ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmaması, çocuğun bakımından

sorumlu kişilerce yeterli güvenlik koşullarının sağlanmaması, duygusal yakınlık ve sevginin yoksunluğu ile gelişimi için gerekli uyaranlardan yoksun bırakılması girmektedir.

Bazı ipuçları şunlardır: Öğrencinin okula aç, bakımsız, mevsime göre uygun olmayan kıyafetlerle gelmesi, çocuğun sağlık ihtiyaçlarını giderecek adımların atılmaması, öğrencinin durumunu takip etmek/öğrenmek için veliden hiç bir ilginin olmaması

() Hayır () Kısmen (Ebeveynin bu konuda çaba gösterdiği halde yetersiz kaldığı durumlar var.) () Evet

(BİLGİ) Bildiğiniz kadarıyla öğrencinin bakımından sorumlu kişilerden birinde (ör. baba, anne) tanı konulmuş psikiyatrik bir sorun var mı?

Örneğin, şizofreni, ağır depresyon gibi ebeveynin hayatını ve öğrencinin bakımını etkileyebilecek ruhsal hastalıklar var ise ve bu hastalıklar için gerekli psikiyatrik yardım alınmıyor ise öğrenci açısından riskli bir durum oluşturabilir.

() Hayır () Evet

(GÖZLEM) Ebeveyninin eğitime karşı tutumu nasıl?

Aşağıdaki ifadelerle benzeyen durumlar gözlemleniyorsa ebeveynin öğrencinin eğitimine karşı ilgisiz olduğu düşünülebilir:

-Ebeveyn öğretmenleriyle görüşmüyorsa

-Ödevlerini yapıp yapmadığını takip etmiyorsa

-Okul başarısı ile ilgilenmiyorsa

-Okula gitmesini çok fazla önemsemiyorsa/öğrencinin devamsızlığını takip etmiyorsa

() Ebeveyn eğitime karşı ilgili () Kısmen ilgili (Anne ilgili baba ilgisiz ya da baba ilgili anne ilgisiz)

() Ebeveyn eğitime karşı ilgisiz

(BİLGİ) Öğrencinin zorunlu eğitime devam etmeyen/etmemiş kardeşi var mı?

Öğrencinin zorunlu eğitime (2012 yılına kadar ilköğretim sonu) kayıtlı olduğu halde okula devam etmeyen/etmemiş, 2012'ye kadar ilköğretime kayıt olmuş ancak diplomasız ayrılmış, terk etmiş, okula hiç gitmemiş büyük kardeşi ya da zorunlu eğitim çağına olup da hiç okula gitmemiş kardeşi var.

() Hayır () Evet

(BİLGİ) Bildiğiniz kadarıyla ailede SHÇEK'in bakımı altında olan bir çocuk var mı?

Öğrenci dışında, ailede bir çocuğun SHÇEK'in yetiştirme yurdunda kalması ya da geçmişte kalmış olması ailenin çocuklarına bakım vermekte zorlanabildiğine dair bir göstergedir.

() Hayır () Evet

Çocuğun Gelişimsel Risklerine ilişkin

Bu bölümdeki soruların büyük çoğunluğu öğretmenlerin çocuklar hakkındaki gözlemlerine dayanarak doldurulması gereken sorulardan oluşmaktadır. Bu sorulara cevap verebilmek için çocuğun sınıf içi ve sınıf dışı davranışlarını, duygusal tepkilerini ya da yansıttığı duygu durumunu, arkadaş çevresini ve okul/arkadaş çevresine uyumunu gözlemlemek önemlidir. Bu konuda sorularda yardımcı olması için ele alınabilecek gözlem noktalarını belirtmiştir.

Bu bölümde çocuğun maruz kalabileceği ya da başkalarına yönelik uygulayabileceği bir risk konusu olan akran zorbalığı ele alınmıştır. Akran zorbalığının her iki formu da önemsenmesi gereken bir konudur. Yine bir başka risk konusu da sigara, alkol ya da uçucu madde tüketimidir. Ayrıca, çocuğun tehlikeli davranışlar sergileyen öğrencilerle yakın temasta bulunması da gelişimi açısından önemli bir risktir.

Çocukların okul ile kurdukları ilişki, eğitime ilişkin tutumları, okula ne derece aidiyet geliştirmiş olup olmadıkları öncelikle takip edilmesi ve erken noktada ele alınması gereken bir konudur. Ayrıca, ciddi okul korkusu yaşayan çocukların yine erken dönemde tespit edilip, gerekli yönlendirmelerle okula uyumlarının sağlanması öncelikli konulardan biridir. Okuldan kopma, eğitimine yatırım yapmama ve başarısızlık bu süreci takip eden riskli durumları tanımlar.

Okula devam eden ya da devam etmekte zorlanan çocukların bazılarının fiziksel hastalıkları ya da özel gereksinimleri bulunmaktadır. Bu durumların bilinmesi, takip edilmesi önemlidir. Dolayısıyla, çocuğun herhangi bir fiziksel sorununun olup olmadığının ilişkin bir bilgi sorusu bulunmaktadır. Aileden alınabilecek çocuğun hastalığına ilişkin gerekli bilgiler ve okulda uygulanabilecek tedbirler sayesinde çocukların okula devamları ve sağlıkları açısından gerekli adımların atılması sağlanabilir.

Çocuğun içinde bulunduğu koşullar açısından okula nasıl bir ulaşım yolu ile geldiği, bu süreçle ilişkin zorluklar yine bilinmesi ve değerlendirilmesi gereken bir noktadır. Yine bu konu ile bağlantılı, çocuğun herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, bu çalışmanın düzenli olmasına bakılmaksızın önemsenmesi gereken bir noktadır. Çocuğun ailenin maddi olanaksızlıkları karşısında çalışması ya da çalıştırılmasının ortadan kaldırılabilmesi için ailenin bilgilendirilmesi ve sosyal yardımlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Çocuğun çalışması bugünü ve yarının açısından özellikle eğitime devam konusunda ciddi sorun oluşturabilmektedir.

Son olarak, ailede konuşulan dil Türkçe'den farklı ise, özellikle ilkokulun ilk yıllarında çocuğun türkçeyi anlaması ve dersleri takip etmesi zor olacaktır. Böyle bir durumun varlığında çocuklara sunulabilecek eğitim desteği önemli olacaktır.

(GÖZLEM) Öğrenci hiperaktif mi?

Aşağıdaki durumlardan çoğu varsa öğrencide dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olduğu düşünülebilir:

- Çoğunlukla huzursuzluk, aşırı hareketlilik vardır, uzun süre kıpırdamadan duramaz
- Sürekli elleri ayakları kıpır kıpırdır ya da oturduğu yerde kıpırdanıp durur
- Çoğu zaman dikkati kolayca dağılır, yoğunlaşmakta güçlük çeker
- Çoğu zaman düşünmeden hareket eder
- Çoğu zaman başladığı işi bitiremez, dikkat süresi kısadır

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin davranış sorunları var mı?

Öğrencide aşağıdaki durumlardan çoğunu gözlemliyorsanız davranış sorunları olabilir:

- Sık sık öfke nöbetleri geçirir, aşırı sinirli görünür.
- Çoğu zaman söz dinlemez
- Diğer çocuklarla sık sık kavga eder veya onlarla alay eder
- Sık sık yalan söyler, hile yapar
- Başkalarının özel eşyaları izinsiz alma davranışı vardır

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin psikolojik sorunları var mı?

Aşağıdaki durumlardan çoğu varsa öğrencinin psikolojik sorunlarının olduğu düşünülebilir:

- Sıkça baş ağrısı, karın ağrısı ve bulantıdan yakınır
- Birçok kaygısı vardır, endişeli görünür
- Sıkça mutsuz, kederli ya da ağlamaklı olur
- Genellikle yeni ortamlarda gergin ya da huzursuz olur
- Genellikle pek çok korkusu vardır, kolayca ürker

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin arkadaşlık sorunları var mı?

Aşağıdaki durumlardan çoğu varsa öğrencinin arkadaşlık ilişkilerinde sorunları olduğu düşünülebilir:

- Daha çok tek başına dolaşır, yalnız oynar
- Yakın bir arkadaşı yok
- Genellikle diğer çocuklar tarafından sevilmez
- Genellikle diğer çocuklar ona takar ya da onunla alay eder
- Genellikle yaşından çok büyük ya da çok küçük çocuklarla daha iyi geçinir

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin akranları ya da kendinden büyük öğrenciler tarafından zorbalığa uğradığı izlenin edindiniz mi?

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin akranlarına ya da kendinden küçük öğrencilere zorbalık yaptığı izlenimi edindiniz mi?

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Sigara içiyor mu?

() Hayır () Evet

(GÖZLEM) Alkol kullanıyor mu?

() Hayır () Evet

(GÖZLEM) Uçucu madde kullanıyor mu?

() Hayır () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin arkadaş çevresi genelde uyum ve davranış problemi olan öğrencilerden mi oluşuyor?

Devamsızlığı olan, kurallara uymakta zorluk çeken, davranış problemleri olan arkadaşlarının olması öğrenciye kötü örnek oluşturması açısından tehlikelidir.

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin eğitime karşı tutumu nasıl?

Aşağıdaki durumlardan birisi varsa öğrencinin eğitime karşı tutumu olumsuz olarak değerlendirilebilir:

- Okulda başarılı olmak veya okulu bitirmek onun için önemli değilse,
- Eğitimine devam etmeyi düşünmüyorsa,
- Okula gitmeyi sevmiyorsa,
- Okuldan kaçma davranışı gösteriyorsa vb.

() Olumlu () Kısmen olumlu () Olumsuz

(GÖZLEM) Sizce öğrenci kendini ne derece okula ait hissediyor?

Aşağıdaki durumlardan birisi varsa öğrencinin kendini okula ait hissetmediği düşünülebilir:

Okulda sıkılma, okulu sevmeme, okulda kendini yalnız hissetme, okulda kendini yabancı hissetme, okulda kendini dışlanmış hissetme

() Ait hissediyor () Kısmen ait hissediyor () Ait hissetmiyor

(GÖZLEM) Öğrencinin okul korkusu var mı?

Aşağıdaki durumlardan birisi varsa öğrencinin okul korkusu olduğu düşünülebilir:

*Başarısız olmaktan korktuğu için okula gitmemek, ailesinin okulda başarılı olması için fazla baskı yapmasından dolayı okuldan korkmak, okula gitme konusunda ciddi bir ruhsal sıkıntı duymak, **okul saatlerinde öğrencinin genellikle güvenli ve huzurlu bir çevre olarak evde kalmayı tercih etmesi. Bu öğrencilerde öğrenme ve başarı motivasyonu genellikle yüksektir.** Evde ödevlerini yapmak ve ders çalışmak için istekli olabilir. Ebeveynler çocuğun okula gitmediğinden haberdardır. Çocuk genelde ebeveynlerinin onu okula göndermemesi için yalvarır veya direnir.*

() Hayır () Kısmen () Evet

(BİLGİ) Öğrencinin herhangi bir fiziksel engeli veya süreğen hastalığı var mı?

Doğuştan ya da sonradan oluşan engeller (işitme, görme, ortopedik), felç ya da kemik ve eklem iltihapları, epilepsi, diyabet, böbrek, kalp veya romatizmal rahatsızlıklar gibi süreğen hastalıkları dikkate alınız

() Hayır () Kısmen (yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinim-leri karşılamada güçlük oluşturmayan bir engel ya da hastalık) () Evet

(BİLGİ) Okula ulaşım zorluğu yaşıyor mu?

Hava koşulları, uzaklık, araç olup olmaması gibi etkenlere göre değerlendiriniz.

() Hayır () Kısmen () Evet

(GÖZLEM+BİLGİ) Öğrenci herhangi bir işte çalıştırılıyor/çalışıyor mu?

() Hayır () Evet

(GÖZLEM) Öğrencinin dil sorunu var mı?

Evde konuşulan dil Türkçe'den farklı ise ve Türkçe'yi yeterli düzeyde anlayamıyor ya da kendisini Türkçe yeterince ifade edemiyorsa dil sorunu olabilir.

() Hayır () Kısmen () Evet